

PAREMINI HOITUD

EESTI

Valitsuse suur plaan

Valitsusse asudes vaatas meile 26. jaanuaril vastu Eesti lähiajaloo üks raskemaid olukordi – tervishoiukriis oli põhjustanud majandusele ja inimeste vaimsele tervisele suure kahju, agressiivselt leviv Briti tüvi oli vargsi kanda kinnitamas, vaktsineerimise süsteem oli välja töötamata, riigieelarve oli sügavas augus, Eesti välispoliitilised suhted olid kujunenud keerukaks ning valitsev poliitiline kultuur oli tekitanud ühiskonnas pingeid.

“**Kriisis on erasektor pidanud võõd koomale tõmbama ning avalik sektor peab erasektoriga solidaarne olema.**”

Meie eesmärk valitsusse asudes oli vaadata pikka plaani Eesti jaoks, planeerida tulevikku. Saime aga alustades kaasa ka need väljakutsed. Paras Heraklese töö, aga värskete ja sihikindlale valitsusele mitte võimatu. Nagu kõlab klassikaline juhtimisküsimus – kuidas süüa elvanti? Ikka tükkahaaval.

Täna oleme astunud hiiglaslikud sammud edasi. Oleme koostanud lisa-eelarve ja riigi eelarvestrateegia järgneviks neljaks aastaks, samal ajal võideldes koroonakriisiga – töötasime välja toetusmeetmed, oleme vaktsineerinud üle 450 000 inimese, ja selleks hetkeks, kui teie neid ridasid loete, kindlasti veel palju rohkem! Koostasime pika vaatega kava ühiskonnaelu korraldamiseks koroonaviiruse leviku tingimustes –

teate küll, see on valgusfoor, mis näitab meile, kui kõrge risk nakatuda Eestis parasjagu valitseb.

Tagasime teadusarendusele rahastuse 1% SKP-st – ainult mõistusega saavad meie riik ja inimesed jõukaks. Kaitsekuuludele tagame ka tulevikus vähemalt 2% SKP-st. Oleme astunud konkreetseid sammud korruptsiooni vastu, kinnitades lobireeglid ministritele ja majandushuvide deklaratsiooni esitamise kohustuse poliitilistele nõunikele. Oleme tegelenud paljude valdkondlike poliitikatega, muu hulgas koostame haridusministeeriumis plaani, kuidas eestikeelset haridust rohkemate Eesti inimesteni viia, ja panime paika kava, kuidas järgmistel aastatel toimub pensionitõus ning keskmine pension taas tulumaksuvabaks saab.

Ja oleme püüdnud riigivalitsemisse tagasi tuua inimlikkust. Oleme astunud konkreetseid samme eestimaalaste vaimse tervise nimel: töötanud välja ja teematilise valge raamatu, mille põhjal poliitikat kujundada, suunanud lisa-eelarvest vaimsele tervisele lisaraha, võimaldanud alaealistele vajadusel psühhiaatri vastuvõtte. Oleme taas sisse seadnud head suhted välisriikide partnerite ja liitlastega. Loodan, et tunda on ka poliitilise kultuuri muutumist – seisame selle eest, et arutelud oleksid sisulised, faktipõhised ning vastastikku lugupidavad. Loodetavasti see kandub edasi kogu ühiskonnale.

Meie valitsusel on ees veel peaaegu kaks aastat, mille jooksul tahame astuda otsustavaid sammud tuleviku pikajärgelisel kindlustamisel. Sealjuures on eriliselt olulisel kohal digi- ja rohepöörde elluviimine: põlevkivienergia väljaveetamine puhtamate ja jätkusuutlikumate tehnoloogiate vastu, mis tähendab energiatootmise nihkumist maalt merele ja kivist tuule suunas.

Kaja Kallas
Reformierakonna juht
peaminister

Foto: Jürgen Randma

Reformierakonna juht Kaja Kallas esinemas NATO küberkaitsekonverentsil Kultuurikatlas, 15.04.2021.

Samal ajal seisab ees koroonakriisi järelmõjude leevendamine. Kui koroonaviirus taandub, on meil ühiskondlikult veel palju korda saata, sealjuures tegeleda nn nähtamatute ohvritega – Eesti inimeste vaimse tervise, koolilaste õpilükkade, plaanilise ravi järeleaitamisega, ka turism ja ettevõtlussektor vajavad taastumiseks aega. Seetõttu peab valitsus suve maksimaalselt ettevalmistusteks kasutama, et olla sügiseks valmis – viirus on etteaimamatu ja korduvalt kogu maailma üllatanud. Peame õppima selle viirusega elama ning valitsuse eesmärk on tagada, et sügisest saaks ühiskond võimalikult kaua avatuna püsida.

Kõigi nende sammude kõrval oleme suutnud märgatavalt parandada meie riigieelarve olukorda, mis eelmiste valitsuste piiritu kulutamistahte tagajärjel oli päris viletsas seisus. Tahan rõhutada, et eelarve tasakaal ei ole asi iseeneses, aga nii, nagu me ei saa pere rahakotti kasutada pikalt üle jõu elada, ei saa me seda teha ka riigi rahakotti kasutades. Kriis on erasektor pidanud võõd koomale tõmbama ning avalik sektor peab erasektoriga solidaarne olema.

Kui majandus kasvab ja kriisi ei ole, tuleb raha ka mustadeks päevadeks kõrvale panna. Seda ei ole viimastel aastatel tehtud, mille tulemusena tabas kriis meid eriti raskelt. Korras riigirahandus suurendab meie majanduse vastupanu-

võimet võimalike kriiside vastu tulevikus. Eesti riigi hiljutine võime laenata suuri summasid väga soodsatel tingimustel tulenes meie heast riigireitingust, mille vundamenti lõi varasem korras riigirahandus.

Rohepöörde elluviimiseks plaanime järgmisel neljal aastal suunata 1,8 miljardit eurot. Mõned näited: ettevõtete rohepöördeks (sealhulgas näiteks bioressursside väärdandamiseks, uuenduslikesse rohetehnoloogiatesse jne) panustame 244,5 miljardit eurot, keskkonnasäästlikusse transporti investeerime 207 miljardit eurot, raudteede arendamiseks ja rekonstrueerimiseks 618 miljardit eurot.

Energeetikas paneme fookuse taastuvenergia osatähtsuse ja energiatõhususe suurendamisele ning varustuskindluse tagamisele. Sealhulgas panustame rohegaasi kasutuselevõtmisesse, kaugküttekatelde renoveerimise ja rajamisse, kütuste vahetusse ning vesiniku väärtusahela loomisesse kokku 78,4 miljardit eurot.

Digipöördega tahame muuta avalike teenuste kasutamise võimalikult lihtsaks ning samal ajal rakendada digiinnovatsiooni uuel tasemel. Ehitame välja kiire internetiühenduse üle Eesti. Digipöörde eesmärk on, et riik suudaks pakkuda avalikke digiteenuseid inimesele tema elusündmusest lähtuvalt ühe tervik-

liku teenusena ning proaktiivselt siis, kui inimesel neid parajasti vaja on. Digipöörde eesmärk on ka anda ettevõtetele tuge minna üle uutele tehnoloogiatele.

Plaanime sellele järgmisel neljal aastal pühendada 342,8 miljardit eurot. Digi-riigi arendusteks suuname 164,8 miljardit eurot ning ettevõtete digipöördeks 113,3 miljardit eurot. Taasterahastu vahenditest viime ellu koalitsioonileppes lubatud kiire internetiühenduse kättesaadavuse tagamise üle kogu Eesti. Kaugtöövõimaluste parandamiseks ja regionaalse konkurentsivõime suurendamiseks kiirendame viimase miili ühenduste väljaehitamise tempot.

Seega järgmisel neljal aastal näeme enneolematuid valitsussektori investeringuid euronahade toel, kuid jätkusuutliku riigi pidamiseks peame oma jooksu kuludid kokku tõmbama. Kuna praeguste prognooside järgi kasvab majandus järgmisel aastal 4–5 protsendi võrra, peaks selle loogika järgi eelarvepuudujääk vähenema.

Aruaadavalt pole nende eesmärkide samaaegne saavutamine lihtne. Aga taas kasvava majanduse, uute euronahade ja valitsussektori konstruktiivse lähene-mise koostööl on see siiski võimalik.

Reformierakonna juhitud valitsus astus ametisse 26. jaanuaril.

MAJANDUS

Andres Sutt
ettevõtlus- ja
infotehnoloogia minister

Oleme justkui taas aastas 1992, kui otsustasime võtta kasutusele omaenda raha ja viia ellu radikaalsed majandusreformid. Või aastas 2004, kui tänu tõsistele jõupingutustele sai meist Euroopa Liidu liige. Tagasi vaadates on kaks võtmesõna, mis tõid meid praeguse elatustaseme juurde: rahvusvaheline ambitsioon ja riskijulgus. Meil oli toona vähe kaotada ja palju võita.

2021. aasta on meie taasiseseisvusaja kolmas teelahkmeaasta. Täna valikud määravad, kas 10 või 20 aasta pärast on Eesti parem paik elamiseks, eneseteostuseks ja investeerimiseks kui täna. Või suudame me hoida paremal juhul vaid tänast positsiooni? Kaalukausil on küsimus: millise Eesti anname üle järgmisele põlvkonnale? Ei rohkem ega vähem.

Eesti ettevõtete põhivainvesteeringud saavutasid uuesti 2008. aasta taseme alles 2018. aastal ja samal ajal kasvasid ettevõtete hoised ligi 2,5 korda. See

Harjumine mõtlema miljardites

näitab, et ettevõtjate investeerimisvalmidus on olnud madal. Värske Eesti ekspordiuuring näitab, et vaid kolmandik ekspordijaist näeb digitaliseerimises konkurentsieelist ning vaid viiendikul ettevõtetest on lähiaastateks selge plaan, kuidas vähendada oma CO₂ jalajälge. Meie tööjõu tootlikkus jääb Põhja- ja Lääne-Euroopa alla kaks kuni kolm korda ehk on keskmiselt 30–50% Soome või Rootsi tasemest.

Uus arenguhüpe

Mida me vajame mitmemiljardiliseks arengutõukeks? Mis teeb Eesti jaoks 2020. aastatest võidetud, mitte kaotatud kümnendi? Alustuseks vajame sedasama, mis 30 aastat tagasi – rahvusvahelist ambitsiooni ja riskijulgust. Täna on meil kaotada palju rohkem kui toona ja see pärsib meie riskijulgust, aga meil on ka võimalus võita rohkem kui eales varem.

Innovatsiooni ei ole võimalik teha ilma proovimise, riskimise ja ebaõnnestumiseta – kui kõik meie ettevõtmised õnnestuvad, ei võta me kaugeltki piisavalt riske. Riski võtmata ei jõudnuks me kunagi siia ning ma kahtlen, et meil praegu oleks piisavalt riskijulgust, et teha neid otsuseid, mida tegime toona. Täna targalt riskides on meil taas võimalus ehitada maailma parima digiriigi vundamendile maailma parim innovatsiooniriik.

Innovatsioon ja teadmismahukad investeeringud on see, mida vajame järg-

miseks arenguhüppeks. Meie investeerimisvajadus on senisest suurusjärgu võrra suurem ning struktuur peab liikuma betoonilt teadmismahukusele ja rakendusringitele. Ambitsiooni seades peame harjuma mõtlema miljardites ning nägema oma kliendibaasina tervet maailma. Niisamuti peame mõistma, et globaalne võitlus talentide pärast ainult teravneb. Et olla selles võitluses võitjate seas, peame olema ühiskonnana avatud.

“Alustuseks vajame sedasama, mis 30 aastat tagasi – rahvusvahelist ambitsiooni ja riskijulgust.”

Kust leida need miljardid ja inimesed, et ehitada maailma parim innovatsiooniriik? On see üldse saavutatav? Jah, on. Mõned näited.

Esiteks, Asutajate Selts ja idufirmade kogukond plaanivad kümne aastaga oma äri kümnekordistada – ühelt miljardilt kümnele miljardile.

Teiseks, Ida-Virumaale on tekkimas mitmemiljardilise potentsiaaliga tulevikutootus, mis loob uusi kõrge lisandväärtusega töökohti ja avab uued võimalused rakendus- ja inseneriteaduste arenguks koostöös TalTechi Virumaa kolledžiga. Saksamaa näitel kaasneb ühe kõrge lisandväärtusega töökohta loomisega neli lisatöökohta muudes sektorites. Ehk 500 kõrge lisandväärtusega töökohta toob endaga kaasa kuni 2000 lisatöökohta.

Kolmandaks, lennundus. Kogu maailmas on praegu üle 300 tulevikulennundusega seotud ettevõtte, mis otsivad globaalselt parimaid asukohti nii arendamiseks kui ka testimiseks. Eesti lennunduskobar omab potentsiaali näiteks drooniteenuste arendamiseks või Tallinna lennujaama juures arenduskeskuste ja koosteliinide loomiseks – COVID-19 ja Brexit sunnivad senist tarnekorraldust ümber vaatama ja see annab võimaluse näiteks Airbusi mõne tootmislepingu siiatoomiseks.

Neljandaks, COVID-19 on näidanud meie meditsiiniklastri kasvupotentsiaali nii tootearenduses kui ka kriitiliste tarnefunktsioonide täitmisel. See loetelu ei lõpe siin, aga kokkuvõtlikult: kui me ei tee Eestit atraktiivseks investeerimispiirkonnana, kaotame need investeeringud välismaale.

Eesti vajab ka oma rakendus- ja tehnoloogiaorganisatsiooni (RTO). Innovatsioon eeldab

teaduse ja ettevõtluse senisest palju tihedamat koostööd ning teiste riikide kogemusi on näidanud, et just RTOd aitavad sellesuunalist koostööd soodustada. Me ei pea looma uut suurt organisatsiooni ega alustama nullist. Soome rakendus- ja tehnoloogiaorganisatsioon VTT on valmis ja huvitatud koostööst. Kasutame selle võimaluse ära.

Mitme miljardi hüpe ei toimu kellegi arvel, vaid selle eeldus on kapitali ja nende oskuste importimine, mida meil omal ei ole. Ühe miljardi võrra suurem SKP tähendab tänase maksukoormuse juures umbes 330–350 miljonit lisaraha riigieelarvesse. 3 miljardit suurem SKP aga üht miljardit enam riigieelarvesse, mis on umbes sama palju kui oodatav haigekassa defitsiit aastal 2030.

Meil on kõik eeldused õnnestuda. Õnnestumiseks on vaja ületada hirm ebaõnnestumise ees ja proovida. Nii nagu me oleme proovinud ja õnnestunud möödunud kolmekümne aasta jooksul. Seame taas ambitsioonika sihi ja äratame selle riskijulguse, mis meile on loomuomane, ja alustame võidukat kümnendit. Teeme Eestist maailma parima innovatsiooniriigi!

KESKKOND

Yoko Alender
Riigikogu
keskkonnakomisjoni juht

Reformierakonna juhitud valitsus moodustati selge sihiga viia Eesti tagasi õigele rajale, parema tuleviku poole. Parema saab meie tulevik olema vaid siis, kui suudame peatada kliimamuutused ja õpime kohanema nende muutustega, mis juba kohal või paratamatult inimtegevuse tagajärjel

Rohepöörde toob parema tuleviku

tulemas. Maa kliima on soojenenud keskmiselt 1,1 kraadi. Veel hiljuti teadsime, et kriitiline 1,5-kraadine temperatuuri tõus ohustab meid umbes 60 aasta pärast. Tänu teadlaste teame nüüd, et 1,5-kraadine soojenemine on tõenäoliselt käes juba järgmisel kümnendil. Ehk siis vajadus õigete otsuste ja tegude järele on tõsine.

Suurte muutuste õnnestumiseks on oluline seada selge siht ja plaan, kuidas sinna jõuda. Meie valitsus ongi senisest märksa suurema ambitsiooni seadnud kliimaeesmärkides ja Eesti puhta looduse hoidmisel. Suurim mõju kliimamuutustele on kasvuhooonegaasidel. Otsustasime,

et fossiilsetesse kütustesse enam maksumaksja raha ei investeerita ning väljume põlevkivienergeetikast järgmise 20 aastaga.

Elekter ja toasoo peab aga olema olemas, seetõttu tuleb paika panna, milline on Eesti energiamajanduse tulevik. Me kiirendame taastuvenergia üleminekut nii tootmises kui ka tarbimises. Kaitseministeeriumil on soetatud radarid, mis vabastavad Ida-Virumaal alasid tuuleenergia tootmiseks. Valmimas merealade teemaplaneering, et kiirendada mere- ja tuuleparkide rajamist – neis peitub suurim taastuvenergia ülemineku võimekus. Omavalitsused peavad olema motiveeritud keskkonnainvesteeringuid oma piirkonda tooma, selleks loome kohaliku kasu instrumendi.

Kogu avalikus sektoris alustame samm-sammult roheenergia pöörde elluviimist, et riigisektor oleks eeskujul taastuvenergia tarbimisele üle minnes. Euroopa vahendite toel jätkame hoonete energiatõhususe tõstmist. Kohalikele omavalitsustele on olemas kliimakavade toetus. Selleks, et inimesed võiksid ise valida linnalises keskkonnas liikumise viisi, säästa raha, mis pere eelarvest praegu kulub ühele või lausa kahele autoliisingule, tuleb arendada mugavat, toimivat ühistransporti ja turvalist jalgrattateede võrgustikku.

Elurikkuse ehk bioloogilise mitmekesisuse mõistet kuulame üha tihemini – miks? Kahjuks seetõttu, et planeedi Maa

elurikkus on üha kasvavas ohus. Ka Eestis on pea pooled liigid ja nende elupaigad ohus. Veebruaris avaldati Briti rahandusministeeriumi nn Dasgupta elurikkuse raport, mis aitab mõista, et rohepöörde ja elurikkuse hoidmist on vaja mitte ainult kaduvatele liikidele, vaid ka inimestele, kelle kestmine sõltub täielikult planeedi tervisest. Meil on üks planeet, kõik meie

“Ilma elurikkuseta planeet kliimamuutustele vastu ei pea.”

ressursid on siin, peame õppima oma varaga kestiikumalt ümber käima.

Ilma elurikkuseta planeet kliimamuutustele vastu ei pea. Umbes 20 aastaga on toodang inimese kohta planeedil kahekordistunud, looduslikud varad aga kahanenud 40% inimese kohta. Dasgupta raport tõdeb, et senise elustandardi säilitamiseks vajaksime 1,6 planeeti.

Oluline osa elurikkuse hoidmisel on Eesti metsadel. Selleks, et riigimets, mis moodustab üle poole Eesti metsast, oleks hoidud, vähendasime raiesurvet ehk ootust Riigimetsa Majandamise Keskuse dividendidele riigieelarves. Koostöös RMK juhtidega töötame välja uue RMK arengu-

kava, kus seame eesmärgid ja kirjeldame, kuidas riigimetsas leida tasakaal majanduslike, elurikkuse ja kultuuriliste eesmärkide vahel – kusjuures viimaste puhul on eriti oluline leida lahendus, kuidas hoida armastatud puhkemetsi asulate ümbruses.

Lisaks töötame veel sellise keerulise teema kallal, nagu seda on ringmajandus, ehk siis loome süsteemi, kus inimesed on motiveeritud jäätmeid sorteerima, ettevõtetel jäätmeid ressursina taaskasutama ja sellest uut väärtust looma. Sõnum sellest, et taaskasutus puudutab meie kõigi otsuseid, peab jõudma iga inimeseni. Hiljuti märkas, et mu maja prügikasti juures seisid mitu päeva üks roheline kampsun. Kolmandal päeval sellest mööda käies võtsin ta kaasa ja asusin kasutama ning hiljuti pidasin selles isegi Riigikogu kõnetoolist ühe kõne.

Inimeste usaldus jäätmemajandusse kukkus kevadel kolinal, kui ajakirjandus paljastas liigiti kogutud prügi tegeliku teekonna mitte uueks materjaliks, vaid põletusahju. Paljud tundsid end petetult, mõned lubasid lausa seni hoolega tehtud liigiti kogumise lõpetada, ent sama palju kostis hääli, mis siiski lubasid jätkata. Ise kuulun viimaste hulka. On oluline, et asudes süsteemi parandama, räägime täpselt ja jälgime kullipilguga, et lahendused oleksid sisulised, struktuurid ja läbipaistvad, sest meie ees on ülesanne taastada inimeste usaldus ringmajandusse.

Sel, kes soovib end Reformierakonna ja meie tegemistega Riigikogu keskkonnakomisjonis kursis hoida, soovitan jälgida minu rahvasaadiku blogi www.yokoalender.ee. Kui on huvi ka endal erakonna keskkonnateemalistest aruteludest kaasa lüüa, kirjutage, kutsume teid erakonna tegusasse kliima ja keskkonna töörühma.

TULEVIK

Keit Pentus-Rosimannus
Reformierakonna aseesimees
rahandusminister

Heade tuleviku- projektide jaoks meil raha on

Esseisvatel aastatel ootab Eestit korralik majanduskasv ja olulise panuse sellesse annab avalik sektor majandust ergutavate otsuste ja investeeringutega. Eurorahade uus periood toob Eestisse aegade suurimad investeeringud. Kui viis aastat tagasi investeeriti Eestis aastas veidi rohkem kui miljardi euro jagu, siis järgmisel viiel aastal valitsussektoris tehtavad investeeringud kahekordistuvad ja jõuavad rohkem kui kahe miljardi euroni aastas. Aastatel 2022–2027 läheb Eesti majanduse ergutamiseks eurorahade toel umbes kolm protsenti SKT-st aastas.

Kuue aasta pärast, 2027. aasta mai esimesel neljapäeval on käsil praeguse eurorahade perioodi viimane aasta. Ma ei tea, kes juhib kuue aasta pärast Eesti riiki. Ma ei tea, kas Rail Balticu valmimise järgselt on selleks ajaks kahe majandusruumi ühendamist võimaldava Eesti-Soome tunneli ehitustöö juba käima läinud. Või kas üks peateema on siis, 2027. aasta kevadel, meie rohefondist tõuke saanud Eesti teadlaste ja ettevõtjate toel sündinud uus, hulga töökohti loonud, loodust ja kliimat hoidev vesinikutehnoloogia lahendus.

Eestist peaks saama uue majanduse eeskju

Kui meil on kasutada ajaloo kõige suuremad võimalused Eestile uue arenguhoo andmiseks, kuidas me neid siis kasutame? Milline on meie visioon?

Kas raiume oma metsi lagedaks, ehitame uusi kivist vedela välja pigistamise tehaseid ja kumardame diisliit nagu hiljutistel aastatel? Kas jätkame enam-vähem vanaviisi, senisest kinni hoides või minevikku tagasi igatsedes, ning loodame, et maailm meie ümber ei muutu?

Või üritame iga päev meile tulevikust telegramme saatvatest probleemidest ise sammukese võrra ees olla ja saavutada enamat? Saavutada, et Eesti oleks ka tuleviku maailmamajanduses võitjate hulgas.

Eesti visiooni otsides pakuvad ühed Singapuri, teised Põhjamaid ja kolmandad Šveitsi. Eeskju otsitakse ikka kuskilt mujalt. Mina arvan, et Eesti visioon võiks olla Eesti – rohelisem kui rohi ja viljakas kui kvantarvuti –, olla ise kõigile teistele uue majanduse eeskju, mille poole vaatavad ja mida soovivad kopeerida teised. Just edukalt läbi viidud digi- ja rohepöörde loob meile selleks head eeldused. Ja siin on lisaks meie aastakümnetepikkusele eeskjulistele looduskaitsetööle ja kunagisele tiigrihüppele kõvasti abi Euroopa kõigi aegade suurimast toetusrahadest.

Rohelisem Eesti on järgmine suur siht

Olen veendunud, et pöörde rohelisema Eesti poole on meie järgmine suur asi, suur siht, mis liidab meie teadlaste tead-

mised, töötajate tehnoloogilised oskused ja ettevõtete valmisoleku väärtusahelas kõrgemale liikuda ning toob meile tulemusena paremaid palgaid, pensionid ja avalikud teenused. Toob ka sisemise rahulolu maailma paremaks muutmisest.

Rohepöörde, rohelisem Eesti on meie enda järgmine suur asi meie enda jaoks. 20 aastat tagasi otsustasime, et digiriik on meie tulevik. Tegime otsuse õigel ajal ja innuga. Nüüd on meie otsus ja valik iga Eesti inimese jaoks paremat elukvaliteeti andev roheriik.

Värske kriis on toonud teravama ja laiemat äratundmist, kui oluline on keskkonna hoidmine. Kui seotud me keskkonna kaudu oleme. Maakera, millel me elame, on täpselt üks. Muutused, mis siin toimuvad, puudutavad kõik varem või hiljem vahetult ka meie maailmanurka.

Ehkki kasvuhooonegaaside emissioon on Eestis võrreldes 1990. aastaga rohkem kui poole võrra vähenenud, on Eesti majandus siiski üks heitemahukam Euroopas. Ühe SKT euro kohta on kaks korda rohkem kasvuhooonegaaside heidet kui EL-is keskmiselt (2017. aastal). Euroopa Liidu eesmärgi täitmine jõuda 2050. aastaks kliimaneutraalsuseni nõuab ka Eesti panust. Valitsus on ametisse astudes Eesti sihi paika pannud, 2035. aastaks on meie varasemalt keskkonda koormav elektritootmine eelmisel sajandil asendamatuks olnud põlevkivi põletamisest

vaba. Hiljemalt 2050. aastal on Eestist saanud riik, mis oma majandusega kliimale negatiivset mõju ei tekita.

Meil on Euroopa maksumaksja toel kasutada 1,8 miljardit eurot, et rohelisema Eesti pöörde tegemisele hoog anda. Milleks seda kasutada?

Esmalt energia tarbimise pool. 223 miljonit eurot säästlikuks energia ja ressursside tarbimiseks, taastuvatest allikatest toodetud energiale üleminekuks (99 mln RRF-ist ettevõtete rohepöördele: ressursitõhusus, bioressursside väärimine, ärimudeli muudatused, roheoskused; 106 mln taastuvenergeetika arendamine; 22,5 mln energiatõhusus – kaugküttesüsteemid, katelseadmed).

„Tooda-tarbi-viska minema“ mudeli asendamine ringmajandusega. Ehk kord juba kasutusele võetud ressurssidele pikema elua andmine. 45 miljonit.

Ida-Virumaale uue hingamise andmine, põlevkivisõltuvusest vabanemine. 340 miljonit eurot eksklusiivselt Ida-Virumaale uute töökohtade loomise toetuseks ja selle ilusa maakonna elukeskkonnale.

Sada miljonit eurot uute rohetehnoloogiate arendamiseks strateegilistes valdkondades. Rahastustugi teadusmahukatele rohetehnoloogiaettevõtetele. Just siit võiks minna idanema uus globaalne

haardega rohe-Skype, Pipedrive, Wise, Cleveron või Skeleton. Ettevõtmine, mille ambitsioon on muuta maailma.

Informatsioon on uus nafta

Kui Eesti majandus soovib muutuda viljakamaks, viljakaks kui kvantarvuti, on digipöörde läbiviimine vältimatu. Informatsioon on uus nafta. Riigid, kes on info töötlemise ja kasutamise, protsesside digitaliseerimise võimekuselt viletsad, on tulevikumajanduse kaotajad.

Eesti tööjõu tootlikkus on kasvanud, kuid on endiselt umbes kolmveerand EL-i tasemest. Tootlikkust aitaks tõsta uute tehnoloogiate kasutusele võtmine, aga Eesti ettevõtted on tagasihoidlikud digi-

“**Eesti visioon võiks olla Eesti – rohelisem kui rohi ja viljakas kui kvantarvuti.**”

tehnoloogiate kasutamisel ning kulutavad teadus- ja arendustegevusele vähem kui EL-is keskmiselt (0,59 protsenti vs. 1,45 protsenti SKT-st 2018. aastal). Eestis peab märgatavalt kasvama teadus- ja arendustegevus ning koostöö teadlaste, ettevõtete ja teiste asutuste vahel.

Uueks digipöördeks on meil kasutada 439 miljonit eurot, üle 70 miljoni euro sellest just ettevõtete digitaliseerimise toetuseks.

164 miljonit eurot e-riigi värskenduskuuriks, avalike teenuste edasiarendamiseks. Digiteenused muutuvad targa- ja selliseks, mis tuletavad ennast ise inimesele meelde, tulevad ise sinu

juurde, kui sul neid vaja on. Lapse sündides ei ole vaja enam erinevaid teenu-seid ja toetuste taotlemise kohti ise üles otsida. Kõik ettevõtte asutamise ja juhtimisega seotud avalikud teenused saavad asuma ühes väravas, ühe ukse taga.

48 miljonit kiire ja korraliku internetiühenduse tagamiseks. Olgu siis läbi õhu või kaabli. 23 000 aadressi saavad selle investeeringu tulemusel liitumise võimaluse. See on umbes sama palju kui Põlvas, Kärdlas, Paides, Lihulas ja Põltsamaal elavaid inimesi kokku.

Eesti peab olema ühendatud

Vahemaade läbimise suur ajakulu ning transpordiliikide kombineerimise ja liinide omavahelise ühenduvuse keerukus on probleem. Konkurentsivõime parandamiseks on vaja arendada Eesti transpordi- ja energiataristu ühendusi Euroopaga. Seetõttu on nii 5G internet kui ka Rail Baltic meie jaoks elulise tähtsusega.

Me räägime eurorahadega hoo saavatest erinevate valdkondade muutustest, aga see kõik peab tervikuna kokku kõlama. Üht eesmärki toetama, mitte iga miljardiga eri suunda kiskuma. Järgmiste aastate jooksul ajaloo suurima rahasüsti saav raudteetransport käib kogu rohepöördega sama sammu.

Miks investeerida just raudteetransporti?

Kvaliteetne, kiire ja mugav ühistransport on Eesti inimese jaoks kiirelt omaksvõetav. Rongiliiklus on sellest kõige parem näide. Kui tekkis võimalus oma sõit uute rongidega teha, harjuti kiiresti seda mugavat võimalust kasutama. Kui 2013. aastal tehti Eestis veel 4,2 miljonit rongireisi aastas, siis koroonaeelseks ajaks, 2019. aastaks, oli rongireiside arv kasvanud Eestis 8,4 miljoni reisini aastas.

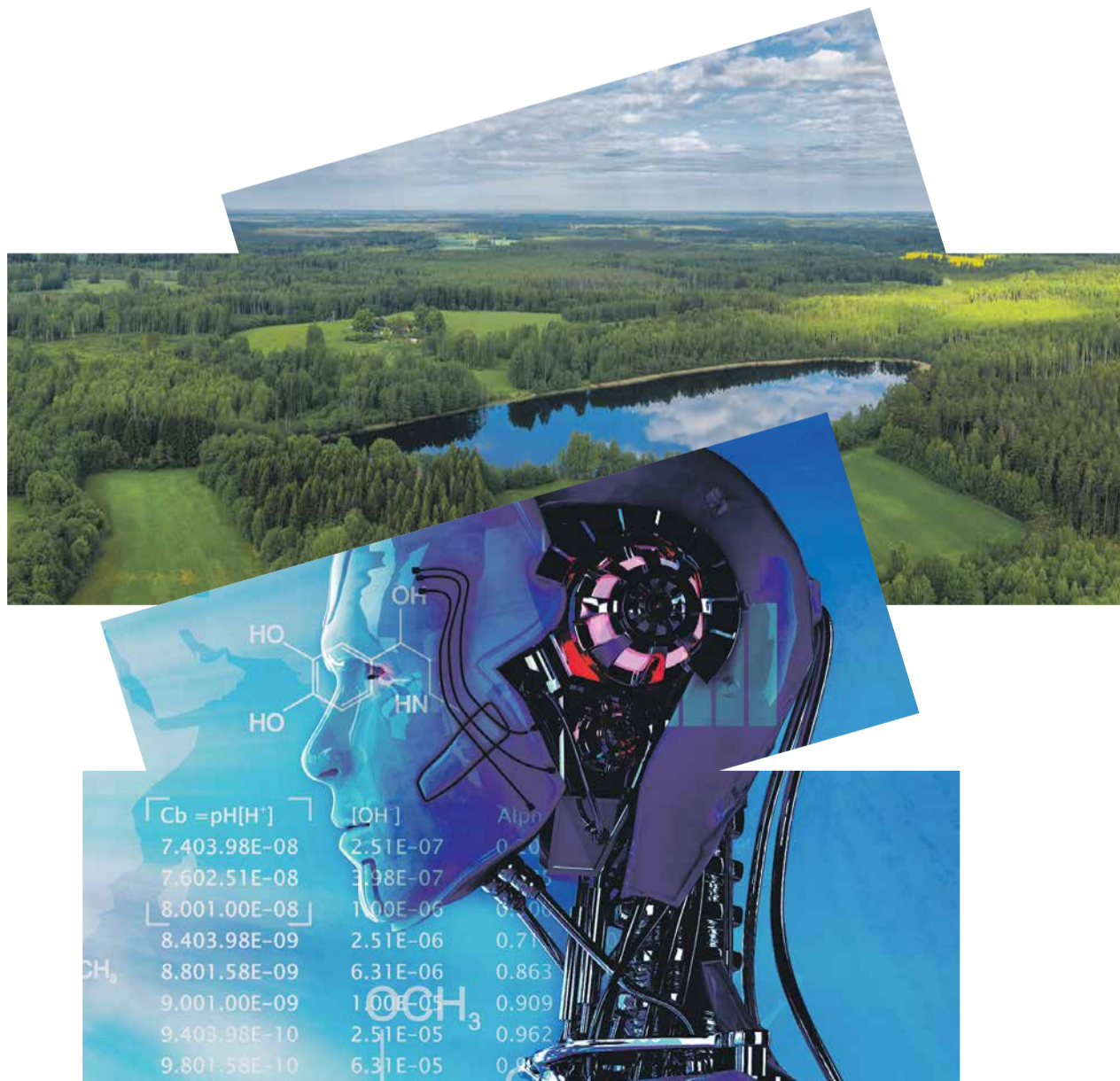
2026. aastal on Euroopa maksumaksja rahaga valmis saanud Rail Baltic, mis viib Tallinnast Riiga kiiremini, kui praegu Tallinnast Tartusse, tunni ja 42 minutiga, ja millega jõuab Vilniusse umbes sama pika ajaga, mis kulub „Teneti“ filmi ja võibolla veel kahe „Õnne 13“ osa otsa äravaatamisele – 3 tunni ja 38 minutiga. Inimeste liikumisvõimaluste kõrval tähendab Rail Baltic muidugi ühte täiendavat, kiiret võimalust kaupade liikumiseks. Turud tulevad ettevõtjatele lähemale.

Rail Balticu valmimine on esimene etapp aga veel üheks oluliseks kasvuhüppeks, Tallinna-Helsingi tunneli ehituseks ehk Eesti-Soome majandusruumide ühendamiseks. Meie regiooni mitme tulevikus kliimaneutraalse riigi ühenduste abil üheks ruumiks sidumine on potentsiaal, mille mõju ikka veel paljud ei taju. Me läheme selle kavaga edasi.

Otsime maailma muutvaid lahendusi

Kogu järgmiste aastate euroraha kavast on hinnanguliselt umbes 40 protsenti raha, mille kasutus on määratletud, näiteks suured rongiliikluse investeeringud, teedeehitus, töötukassaga seotud tegevused. 60 protsenti kõikidest nendest tulevikku loovatest rahadest jagatakse aga avatud konkurentsisisel põhimõtetel, et parim projekt ja idee võidab.

Heade tulevikuprojektide jaoks meil järgmistel aastatel raha on. Aga kas meil on ka piisavalt häid projekte? Uusi tasuta lõunaid palun mitte pakkuda. Uusi maailma muutvaid lahendusi aga küll.

KÜLASTA KAUNIST EESTIMAAD!

Sel suvel tasub kindlasti aeg maha võtta, et avastada oma väikest, ent erinäolist kodumaad. Reformierakonna kohalikud juhid jagavad häid soovitusi, milliseid piirkondi uudistada ja kus toimuvad selle suve kõige vahvamad sündmused. Ühes võid kindel olla – tegevusi ja sihtpunkte leidub igale maitsele!

Jaanus Tamkivi

Saaremaa volikogu esimees

SAAREMAA

Ootame viikingisaarele külla!

Kümne aasta eest leiti Saaremaal Salmelt ehitustööde käigus muinaslaeva matmispaik, mis hilisema uurimise käigus on ümber kirjutanud kogu Euroopa viikingiajaloo. Nii oleme käesoleva aasta kuulutatud Saaremaal, Muhemaal ja Ruhnu saarel Viikingiaastaks. Selle raames tutvustame Saaremaad ühe viikingiajaloo märkimisväärse peatükina, esitlev näituski avati Saaremaa muuseumis juba 21. mail. Viikingiaasta sündmused leiab veebilehelt saare.events.

HAAPSALU

Roger Tibar

Haapsalu linnaeap-kandidaat

Põhjamaade Veneetsia ootab külla!

Restaureeritud linnuse muuseum, maaliline promenaad, kunagine Põhja-Euroopa pikim katusealune perroom, loendamatud kohvikud ja kuurortlinnale omane rahulikkus – need on omadused, mille kirjeldamiseks sellest tutvustusest ei piisa! Haapsalu ootab Sind koos sõprade või perega puhkama, ent tähelepanu – on oht armuda! Kuid ära selle pärast muretse, me oleme sellega arvestanud!

fotograaf Sergei Gussev

IDA-VIRUMAA

Maris Toomel

Ida-Virumaa maakonnajuht

Sel suvel tule kindlasti Ida-Virumaale. Seikle puhates, puhka seigeldes!

Ida-Virumaa ei ole pelgalt seiklusmaa, vaid üks tore kogukond, kus väikesed ettevõtted teevad koostööd. Meie muuseumid vajavad spaasid ja restoranid muuseumi, iga tükk selles pusles on oluline ja moodustab terviku, kus igaühel on rääkida oma lugu. Seiklusi pakuvad Kiviõli seikluskeskus ja Kohtla-Nõmme kaevandusmuuseum, spaapuhkust saab nautida Mäetagusel, Toilas või Narva-Jõesuus. Suursugused mõisad ootavad Sakal ja Kukrusel. Viimase uuendusena on saanud uhke promenaadi ka Sillamäe.

HIIMUMAA

Aivar Viidik

Hiiumaa volikogu esimees

Tere tulemast imelisele Hiiumaale!

Hiiumaal on kõik hästi. Aeg ununeb ja kiired asjatoimetused jäävad mere taha maha! Hiiumaal on alati päike. Ja kui taevast seda napib, kohtad seda inimeste silmis ja südames. Hiiumaal on kõik lähedal. Ükski koht, rand ja külalplats pole kaugemal, kui jalgrattasõiduks kulub. Hiiumaal on maitsev. Siit leiad parimaid palasid, mis veel talvel keelt limpsama panevad. Hiiumaal on põnev. Turni tuletornis või kola militaarmuuseumis. Matka laidudel või hulgu kohalikus liivakõrbes!

Urmas Klaas

Tartu linnaeap

TARTU

Tartu suvi tuleb äge!

Üks on kindel – suvesündmused toimuvad Tartus kindlasti ning valikut jagub igale maitsele! Suvesündmuste info leiab aadressilt kultuuriaken.tartu.ee. Suvel toimuvad Emajõel ka paadimatkad, kus iga matk kannab erinevat teemat. Rahva südame võitnud jõeäärne pakub ka sel suvel mõnusaad ajaveetmise võimalusi – kerkimas on kolm uhiuut suvekohvikut ja avatakse ka Autovabaduse puiestee, mis on sel suvel veelgi suurem ning sündmusterohkem. Hoia kindlasti pilk peal Visit Tartu lehel, kus leiab mitmesuguseid tegevusi või ideid, mida Tartumaal teha ja kogeda!

Toomas Kivimägi

Pärnu linnavolikogu liige, endine maavanem ja linnaeap

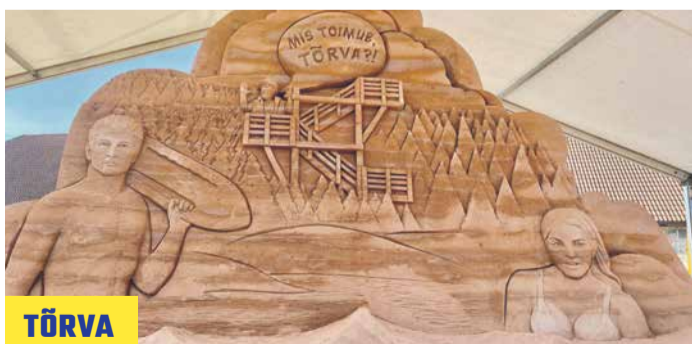

PÄRNU

Iga Pärnus veedetud hetk pikendab eluiga!

Meie suurim probleem, hõre asustus, on saanud suurimaks väärtuseks. Oleme veetnud talve kui linnud puuris, ent suvi ja Pärnu pakuvad „kannatustele“ leevendust. Looduslik mitmekesisus – rand ja rabad, meri ja metsad – on meie suurim rikkus. Piiramatud võimalused sportida vabas õhus, nautida kultuuri ja tipptasemel toitu, puhata võrratutes spaahotellides. Ka teil, head kaasmaalased, on selles vaatuses tähtis roll: tulla kohale ja saada osa. Teie rõõm on meie rõõm!

fotograaf Ain Liiva

TÕRVA

Maido Ruusmann

Tõrva vallavanem

Mulgimaa kuurort, ajalooline suvituslinn Tõrva ootab külla!

Sel suvel leiad Tõrvast ainulaadse liivaskulptuuride pargi, kus teiste hulgas on ka Maarjamaa parima odaviskaja Magnus Kirdi liivaskulptuur. Tõrvas on kaks avalikku suplusranda ning julguse saab proovile panna Vanamõisa järve ääres Baltikumi kõrgeimas vettähuppeterinis. Halva ilma korral ootab suplema juulis avatav Tõrva Veemõnula. Lisaks asub Tõrva vallas Eesti ainus mausoleum, ühe kuulsaima väejuhi, Barclay de Tolly matmiskabel. Tule Tõrva!

LÄÄNE-VIRUMAA

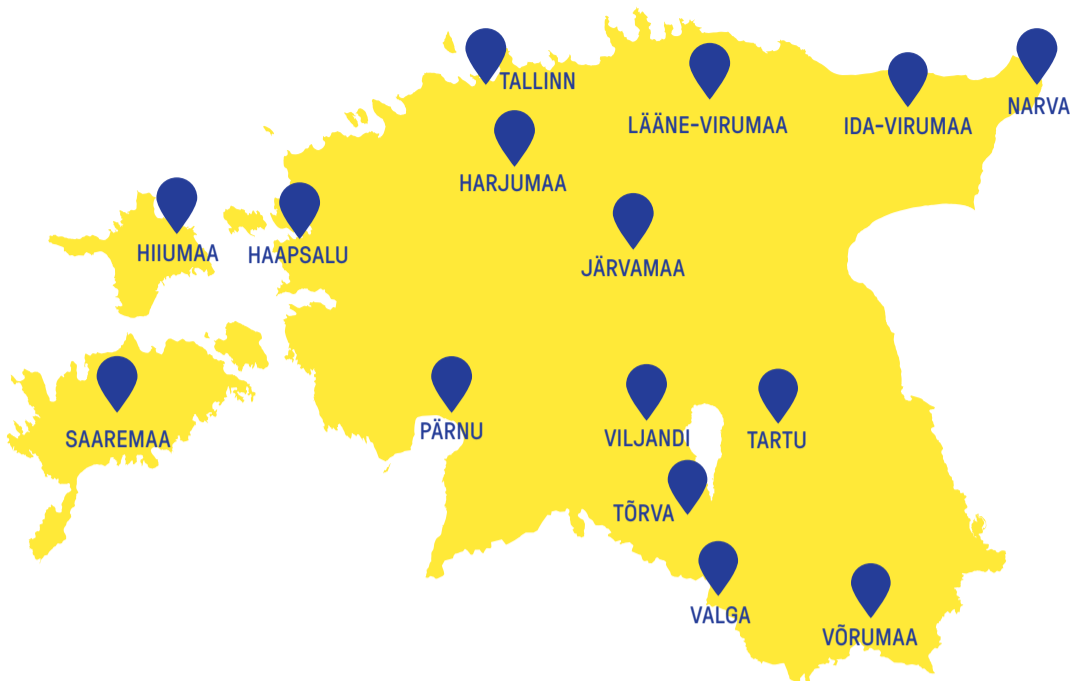

Marko Torm

endine Rakvere linnaeap ja Lääne-Viru maavanem

Hei, elamuste sõber!

Ootan Sind Lääne-Virumaale! Peatu Rakveres ja naudi Vallimäe kaunidust ning linnuse iidsust, politseimuuseumi atraksioone, Aqva Spa veemõnuseid ja Rakvere teatri suveetendusi. Meie kümned suurepärased restoranid on uute sõprade ja püsikundede ootel! Paarikümne kilomeetri raadiuses on ka imeline Lahemaa ja Virumaa kaunid mõisad Vihula, Palmse, Sagadi jt. Rannarõõme saad nautida Võsul ja kaptenite külas Käsmus. Teravaid elamusi pakub Moe alkoholi- ja karastusjoogitööstuse teemapark.

Mart Vörklaev

Harju- ja Raplamaa ringkonna-juht, endine Rae vallavanem

Ideaalne suvepuhkus Harjumaal!

Kui soovid mõnusat liivaranda ja suplust, siis parimad kohad selleks on Salmistu, Valkla ja Väana-Jõesuu. Salmistu sadamast uuri kindlasti ka võimalusi paadireteks! Kui oled golfsöber, siis Harjumaal saad valida koguni kolme hea väljaku vahel: Niitvälja, Jõelähtme, mis on valitud Mandri-Euroopa 100 parima väljaku hulka, ja Rae Golf. Militaarhuvi korral uuri Eesti vabadusvõitluse muuseumi kohta Lagedil. Külastust väärib ka ajaloolises viinavabrikus paiknev Habaja Viinavabrik, kus soojal suvepäeval kohale jõudes leiad end justkui keset Itaalia väikeküla pitsarestorani. Lastega seigeldes tasub läbi astuda Tallinna külje all asuvast Peetri pargist, kus paiknevad näiteks spetsiaalselt noorte idee põhjal valminud ainulaadne parkuuripark ja betoonist rulapark.

Madis Timpson

Viljandi linnaeapea

Viljandis saavad kokku head asjad!

Viljandi on idülliline paik, kus saavad kokku romantilised kohvikud, kiiksuga galeriid ja kõrgkultuur. Kultuuritemplid, nagu Ugala, Eesti Pärimusmuusika Keskus ja Viljandi Kultuuriakadeemia, toimetavad kõrvuti pakiroboteid leiutava Cleveroniga. Viljandi on loodud pikkadeks jalutuskäikudeks ja siia tulles võtab aeg justkui tempo maha. Linnas kulgeb elu mõnuses rütmis, siin on aega laisklemiseks, nautlemiseks ja ula peal olemiseks. Tulge meile külla, võtke aega, ja te ei kahetse!

Lauri Drubiņš

Valga volikogu esimees

Valga-Valka ootab tutvuma mitmekultuurilise elukeskkonnaga!

Valga-Valka on kaksiklinn, mille jagab kaheks Eesti ja Läti vaheline piir. Värskest on valminud uus ühine linnasüda, mis linnaruumi taas tervikuks seob. Valgas ootab ees tegus suvi: juunis tähistab kaksiklinn mitmepäevase festivaliga sünnipäeva, juulis järgnevad piiriülene kodukohvikute päev ning militaarjaloo festival MilFest. Muusikasõpradele pakub augustis unustamatu elamuse Jõeäärü kontsert ning motoentusiastide tervitab legendaarne Jaanikese motokeskus.

Kristen Michal

Tallinna linnaeapea kandidaat, Tallinna piirkonnajuht

Tallinnas on valikuid palju!

Juba vanad eestlased teadsid, et Tallinnasse tulles peab ära käima loomaaias ja kohvikus. Loomaaed on üks ja ainus nagu Reformierakondki, häid kohvikuid on aga õnneks palju. Kui terviseolukord lubab, soovitage proovida salendavaid kulleid näiteks Vesivärava kohvikus või värsket kaneelirulli Rotermanni kangialustes. Valikuid on pealinna palju. Perega tulles käi ära Neitsitornis, meremuuseumis, teletornis või PROTO avastustehases. Moodsam hõng on Telliskivi kandis, kus garanteerime hea söögi, joogi ja mõnusalt kireva seltskonna. Sel aastal võime eripakkumisena tagada, et isegi vanalinnas on ruumi lähedal, seega kasuta võimalust. Nagu siin kandis öeldakse – tule meile külla, enne kui tuleme ise Sulle külla!

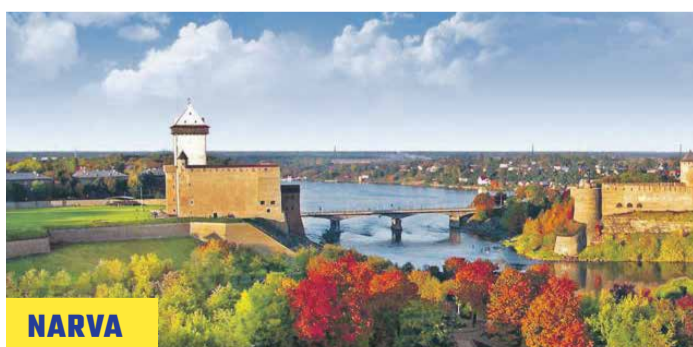
Rait Pihelgas

Järva valla volikogu esimees

Kindlasti oled läbinud Järvamaad, kuid kas oled meil ka peatunud?

Järvamaa asub Eestimaa südames ja ühendab kõiki olulisi tuiksooni. Paljude seostub Järvamaaga Anton Hansen Tammsaare, kelle muuseum asub Vargamäel. Muuseumis leiavad tegevust nii matka-, kultuuri- kui ka meelelahutushuvilised. Häid muuseumie leidub Järvamaal veel: piimandusmuuseum Imaveres, ajakeskus Wittenstein Paides ja ringhäälingumuuseum Türil. Loodushuvilistele on ideaalne peatuspaik Kakerdaja raba, lisaks läbivad Järvamaad Oandu-Ikla ja Peraküla-Ahijärve matkarajad. Kes aga soovib avastada väikelinna mõnuseid, sel tasub põigata Paidesse, kus on huvitav linnaarhitektuur ning elamusi ja ajaloohõngu pakkuv vallimägi.

Sergei Gorlatš

Narva abilinnapea

Narva on nooruslik ja põnev!

Oma väärika ja pika ajaloo pakub piirilinn Narva rohkelt elamusi. Seal kõrguvad kaks kivilossi – Hermannini linnus ja Vene Ivangorodi kindlus. Narva sümbolid on raekoda, Narva bastionid, Aleksandri kirik, Kreenholmi manufaktuur ja linna visiitkaart loomulikult Narva linnus. Mõnusalts saab aega veeta Narva umbes kilomeetrisele jõepromenaadil. Kultuurielu elavdab Narvas igapäevaselt Vaba Lava teatrikeskus. Narvas on nii kultuuri, ajalugu kui ka arhitektuuri, mis teeb selle linna rohkem kui põnevaks!

Aivar Rosenberg

Võrumaa maakonnajuht

Tule kanuamatkale Eesti pikimal jõel Võhandul!

Suvisel Võrumaal on teile pakkuda mitmesuguseid paiku ajaviiteks ja meelelahutuseks. Sulbis Roosu talus saab olenemata ilmast nautida Võhandu jõe vooluseid kanuuga matkates. Sattudes aga Sulbi külla septembrikuu lõpus, on võimalus külastada seal toimuvat mihkilaata. Vastseliinas asub uhke piiskopilinnus, kus lisaks linnuse varemetele on ka näiteks keskaja elamuskeskus ja palverännumaja. Samuti korraldatakse seal suveõhtuti erinevaid vabaõhukontserte. Tule Võrumaale!

PENSION

Signe Riisalo
sotsiaalkaitseminister

Pensionitõus on samm väärika vanaduspõlve kindlustamiseks

Ühel päeval me kõik jääme vanaks, ütleb fraas tuntud poplaulust. Kuid me ei pea tingimata vanaks jääma, võiksime rohkem väärtustada ja edendada aktiivsena vanaks saamist. Vanaks saamise osa on pensioniikka jõudmine, millega peaks kokku käima ka elamisväärtus pension ning töötamine vaid siis, kui selleks on soov, mitte aga vajadus tagada ellujäämiseks esmavajalikku.

Aprilli algusest jõustus pensionitõus, millega kasvavad pensionid keskmiselt 1,6 protsenti. Koos erakorralise pensionitõusuga kasvas keskmine, 44-aastase staažiga inimese vanaduspension 24 eurot, 528 eurolt 552 euroni. Eelmise valitsuse otsusena lisandub sellele veel pensionilisa tõus ühele vanemale lapse kasvatamise eest. Kõige kehvemal järjel pensionäride ehk rahvapensioni saajate, keda on Eestis umbes 3000, sissetulekute järeleaitamiseks suurenes rahvapensioni määr 30 euro võrra.

Erakorraline pensionitõus on vaid üks osa suuremast pildist, millega soovime vanemaaliste heaolu tõsta. Terviklik lähe-

nemine vanemaaliste väärtustamisele võimaldab neil tunda end väärika ja väärtuslikuna, rahuldada oma sotsiaalseid ja inimlikke vajadusi, saada osa avalikust elust ja kultuurielust, hoida vaim virge ja hing erksana, teha soovi korral südame lähedast tööd või panustada ühiskonda muul viisil. Näiteks toetades vabatahtlikuna teisi vanemaalisi või edendades kogukonnaliikumist.

On hea meel, et järjest enam on levimas mõtteviis, et vanemaaline on väärt töötaja ja kogukonnaliige oma kogemuste ja teadmistega. Sellele keskendus ka ülemöödnud aastal toimunud sotsiaalkampaania „Vanus on väärtus“, mille fookuses oli eakama töötajaskonna motiveeritus ja vajalikkus.

Loomulikult on selleks tarvis tõsta pensione, ja mitte ainult

Pensionide tõstmisega on vaja jätkata ka järgmistel aastatel. Samuti ei tohiks tõstetud pensioni osa ära süüa tulumaks, keskmine pension peaks saama ja jääma tulumaksuvabaks. Otsus ellu viia see just töötavate pensionäride jaoks oluline aspekt on tehtud, alates 2023. aastast see ka jõustub. Sellest võivad keskmise pensioni saajad, kes võib-olla ka veel töötavad. Riik ei peaks ühe käega andma pensionitõusu ja teisega võtma tulumaksuna tagasi tõstetud osa.

Kui keskmine pension muutub 2023. aasta 1. jaanuaril tulumaksuvabaks, kasvab 44-aastase staažiga inimese vanaduspension eeldatavalt umbes 595 euroni. Ka rahvapensioni määr suureneb 20 euro võrra ligi 286 euroni kuus. Ja pärast 2023.

“Erakorralise pensionitõusuga kasvas keskmine, 44-aastase staažiga inimese vanaduspension 24 eurot, 528 eurolt 552 euroni.”

aasta 1. aprilli pensionide indekseerimist kasvavad need numbrid veelgi.

Oma tulevase pensioni pärast peaksid hoolt kandma aga kõik töötajad ja töötajad juba praegu, sest ainult üheskoos saame luua eeldused inimväärseks pensioniks. Nii et me ei peaks kartma vanaks jäämist, vaid hoopis tundma rahulolu ja heameelt vanaks saamise üle.

2018. aasta pensioni adekvaatsuse raporti kohaselt on pensionid vaesuse

leevendamisel võtmetähtsusega, sest pension on vanemaalistele peamine sissetulekuallikas. Pensionide piisavus tähendab seda, et pensionärid ei ole vaesusriskis ja neil on võimalus osaleda avalikus elus ning sotsiaal- ja kultuurielus. Viimane aitab omakorda leevendada teist olulist vanemaaliste probleemi, milleks on üksindus ja sotsiaalsesse isolatsiooni jäämise risk.

Just seetõttu on nii erakorraline pensionitõus kui ka keskmise vanaduspensionitõus tulumaksuvabast valitsuse tööalal tähtsal kohal. Meie kõigi eesmärk on tagada neile, tänu kellele saame täna tegetuda vabas Eestis ja tunnustada meie riigi ja inimeste pööraselt kiiret arengut, väärikas vanaduspõlv.

Pensionile jäämine ei saa Eestis tähendada enam vaid millegi lõppu ja trööstitut algust. Pensionile jäämine kaasaegses Eestis peab andma inimesele võimaluse ise otsustada, kuidas veeta väljateenitud puhkust, kui nii võib öelda.

Vananemist ei tasu peljata, see on aeg, mil saame keskenduda isendale ja oma lähedastele. Ja kes oskaks vanavanemate väärtust paremini hinnata kui mitte lapsed ja lapselapsed. On ka kujuteldamatut, et heidaksime vanuse tõttu tööturult kõrvale nii hariduse, meditsiini kui ka muudes valdkondades töötavad head spetsialistid.

JULGEOLEK

Kalle Laanet
kaitseminister

Eesti riigikaitse on tugevam kui kunagi varem

Kaitseministrina saan öelda, et Eesti riigikaitse on tugevam kui kunagi varem ja muutub järgmistel aastatel aina tugevamaks. Riigi 2022.–2025. aasta eelarvestrateegia (RES) järgi on kaitsekulud igal järgneval aastal püsivalts üle 2% ja suuremad kui praegusel aastal, millele lisanduvad kaitseinvesteeringute programm ja liitlasi vastuvõtva riigi toetus. 2022. aastal on RES-i järgi kaitsekulude kogumaht 712 miljonit eurot, see tähendab 2021. aastaga võrreldes 66-miljonilist kasvu. Selline kasv on juba sisse kirjutatud eelarvestrateegiasse, aga kinnitan teile, et teen kõik endast olenevat, et 2022. aasta riigieelarve koostamisel seda mahtu veelgi tõsta. Ja veel üks hea uudis: kuigi kevadel löödi kõvasti lärmi kaitseväärtuse orkestri sulgemise üle, saan kinnitada, et see jätkab tegutsemist kõrgele kunstilisele tasemele, sõjamuuseumi alluvuses.

Eesti riigi kaitse algab kodanike kaitsetahtest

Tänase valitsuse poliitilised oponentid ütlevad, et neil olid suured unistused suurest kaitse-eelarvest. Süüvides lähemalt sellesse unistuste strateegiasse,

leiab nende enda koostatud eelarvestrateegiast pea miljardi euro jagu katteta tulusid. Riigi eelarvestrateegia peab arvestama nii riigi vajadusi, prioriteete kui ka rahalisi võimalusi. Kahjuks ei arvestanud eelmise rahandusministri tehtud RES neid rahalisi võimalusi, vaid tegi ära ainult võrrandi ühe poole.

Suurem julgeolek algab koostööst

Julgeoleku garant väikeriigile on usaldusväärsus. Kodanikud peavad tundma kindlust ja usaldust riigiinstitutsioonide vastu, samas aru saama, et nemad ongi riik. Selline usaldusväärsus algab sotsiaalsest turvatundest, mida toetab kindel majandus. Sealt edasi ehitab usaldusväärsus riigi valmisolek vastu astuda ja hakkama saada erinevate kriisidega ning lõpliku turvatunde loob vabadus – vabadus arvamus avaldada, vabadus liikuda, vabadus elada vabas riigis.

Usaldusväärsus ja kaitsetaht ei ole võimalik luua, kui riigijuhid ei vaata suuremat pilti. Nii nagu lääneriikide kaitsepoliitika on ehitatud solidaarsusele, peab iga riik olema solidaarne raskest majanduslikus

seisus oleva erasektoriga. Selline solidaarsus tõstab ka kodanike riigikaitse taht.

Suurte silotornide ehitamine igas ministeeriumis ei tee riiki paremaks ega õhemaks. Efektiivsuse kasv saavutatakse siis, kui sama laadi tegevused tehakse koos. Öeldakse, et kui tahad jõuda kiiresti, mine ükski, aga kui tahad jõuda kaugemale, mine üheskoos.

Liitlaskoostöö partneritega ongi meil laimatud, aga riigisisest arenguruumi on veel palju. Toome näiteks riigi laevastikud. Saame ju kõik aru, et meil ei ole finantsilist võimekust arendada Eestile korraga kaht või enam laevastikku. Sellises olukorras tuleb kiirkorras sarnaste ülesannetega laevastike arendamine ning käitlemine ühendada.

Merevägi peab strateegiliselt arenema

Laevad oleksid kõik Eesti omad, aga ühel päeval oleksid nende peal kaitseväärtus inimesed, teisel päeval politseivormis inimesed – me kõik ju soovime suuremat julgeolekut, teeme seda siis koos. Kui

suudame teha koostööd oma riigi sees ja regionaalselt koos lähinaabritega, siis see loob usaldust ning toob Eestile rohkem ja suuremaid partnereid.

RES-i dokumendis on näidatud ka tänase mereväebaasi, Miinisadama müük. Kõik, kes teavad Miinisadama asukohta Tallinna kesklinna ääres, kauni Noblessneri rajooni kõrval, saavad aru, et strateegiliselt ei ole see hea asukoht. Suure kaitseüksuse hoidmine pealinnas tekitab nii sõjalises kriisis väga suure julgeolekuohtu kui ka rahuajal palju probleeme. Rahuaja suurim probleem on tallinlaste, merepealinn elanike lipipääs merele.

“Eestil on vaja tugevaid liitlasi ja liitlaskoostööd nagu hapnikku, et kaitsta oma iseseisvust ja demokraatiat.”

Mereväebaas peaks paiknema kohas, kus laevadel ja laevapersonalil oleks muretu liikuda sadamasse ja sadamast välja; kohas, kus luurajatel ei ole võimalust ennast majutada mugavalt lähedal olevas AirBnb-korteris, ning kohas, kus strateegiliste laevateede lahtihoidmisest sõltub Eesti iseseisvus. See ideaalne uus asukoht Eesti mereväele on veel kaardistamise ja analüüsimise faasis, aga valitsuse suunis, et leida see strateegiliselt parem asukoht, tõstab meie julgeolekut.

Tänases keerulises julgeolekuolukorras peame näitama, et Eesti kaitseväge ei ole

pausile pandud. See tähendab, et kõik plaanilised õppused alustades Kevadtormist ja lõpetades liitlastega koostöös toimuvate, näiteks Defender Europe'iga, toimuvad.

Eestil on vaja tugevaid liitlasi ja liitlaskoostööd nagu hapnikku, et kaitsta oma iseseisvust ja demokraatiat. Oht idast ei kao, kuni Kreml võitleb agressiivselt läänemaailma vastu ning lämmatab demokraatiat Venemaal. Totalitaarsed suurriigid ei austa kunagi rahvusvahelist õigust ega väikeriikide rahuarmastust ja iseseisvust.

Realistlik, tasakaalukas ja ühtne valitsus on Eesti julgeoleku parim

Teise maailmasõja ja külma sõja pärand ei ole kadunud. Lennart Meri ütles: „Kogemustega on juba kord nii, et neid leiab ainult minevikust.“ Ta lisas: „See kujutus, et Stalinite ja Hitlerite aeg on möödas, on ohtlik.“

Rahu hoidmine on Eesti ja NATO liitlaste peamine eesmärk. Vana-Rooma riigis öeldi: „Kui tahad rahu, valmistu sõjaks.“ Maikuu tegi umbes 750 USA ja teiste liitlasriikide ohudessantvaelast langevarjuhüppe Nurmsi lennuväljale õppuse Defender 21 käigus. Nad näitasid valmisolekut kaitsta nii Eesti kui ka kogu NATO territooriumit. Sellised suurõppused on ülim heidutus meie naabrile ja suurim kummardus meie kaitsevääle.

Meie praegused riigijuhid on realistlikud ja tasakaalukad, juhtides muidu ärevas geopoliitilises olukorras riigi välja ka terisekriisist. Solvangud ja lahmimine riigi kõrgete ametnike poolt vaid lõhestavad ühiskonda. Kinnitan teile, et Eesti riigikaitse on kindlam kui kunagi varem ning me oleme valmis vajadusel agressorile vastu astuma.

HARIDUS

Kristen Michal
Tallinna linnapeakandidaat

Ühtne eestikeelne haridus tuleb, ka Tallinnas

Hetkel valitsev konsensus on, et aeg liigub ühes suunas. Siiski, on erandeid. Näiteks teatud küsimustes Tallinnas. Siin kandis filmitud „Tenet“ räägib sellest, kuidas asjad läbi aja tagasi liikuda püüavad, rünnates teiste esseisvat tulevikku. Täpselt sama kirgastub, kui vaadata Keskerakonna plaane hariduses.

Tänavu septembris saab 30 aastat Eesti iseseisvuse taastamisest, ajast, kui kogunes Põhiseaduslik Assamblee. Eestis püütakse liikuda ajaga edasi, okupatsioonijast pärandiks saadud kahelt paralleelselt koolisüsteemilt ühtsele, mis annaks kõigile kvaliteetse riigikeelse hariduse.

Enamik lapsevanemaid soovib, et eestikeelne haridus algaks lasteaiast.

Aja edasiliikumise ja lastevanemate tahetega vastassuunas liigub üks jõud, kes seeläbi enda minevikuhälvusega laste tulevikku ründab. 30 aasta pärast peaks

kõik olema nii kui täna, veel parem – olgu kohe nagu eile! Umbes sellise maailmapildi pakkus avalikkusele Keskerakonna luupeetud haridusideoloog, ilmselt ka peatne esimees, Mihhail Kõlvart. Enamik lapsevanemaid soovib, et eestikeelne haridus algaks lasteaiast.

Alaku algusest

Miks tahab Keskerakond hariduses liikuda ajas tagasi ja mitte edasi? Hiljuti avaldati valdkonna seireandmed, mis ütlevad, et 66% Eesti teistest rahvustest elanikke arvab, et eestikeelne õpe peaks algama juba lasteaias, ja 14%, et põhikooli 1.–6. klassis. Sama arvavaid eestlasi on vastavalt 81% ja 12%.

On erinevusi ja suuri piirkondlikke lõhesid küsimuses, kuidas täpselt. Põhjalikumalt on teemat käsitlenud Eesti Päevaleht ja Eesti Ekspress. Kuid see peamine – asja üdi, soov, kuhu tahame liikuda – on klaar, eestikeelne haridus alaku algusest, siis

kui lastel on seda kõige lihtsam mänguliselt muu kõrvalt omandada.

See soov oli tajutav juba varem. Kui 2017. aasta kevadel avaldasin, et meie eesmärk on alustada eestikeelse haridusega algusest, sain teistelt vastuse: jätke lapsed rahule! See on rahvuslik vaen, kui haridus on eestikeelne! See idee pole usutav, ja palju taolist. Kõige pehmem meie arvustamises oli isamaaline erakond, kes arvas, et keelevalik olgu igapäevase vabahtlik ka haridussüsteemis, riigikeelsust oleks palju nõuda.

2017. aasta suvel ilmus inimarengu aruanne, mis kinnitas juba varasemat taju: keeleline eristatus ehk hariduslik segregatsioon loob segregatsioon ehk lõhestunud maailma. Tallinn on üks EL-i kiiremini lõhestuvaid pealinnu, mille üks juurpõhjus on selles, et hea riigikeelse oskusega on valikud piiratumad. Ja nii see nõiaring kestab, ajas vaid süvenedes. See lõhestumise nõiaring tuleb lõhkuda.

Hea riigikeelne haridus annab, mitte ei võta. Tollest 2017. aasta kevadest ja suvest on möödunud neli aastat, maailm on teistsugune. Aeg on edasi liikunud. Lapsed ja vanemad on veel kindlamalt kinnitanud oma soovi: eestikeelne haridus alaku lasteaiast. Kuidas täpselt, millise tempo ja metoodikaga, milliseid vahendeid on vaja lisaks tänaste õpetajate palga ja kvalifikatsiooni tõusule – see on töö, mis on vaja ära teha. Mul on väga kõrged ootused tänasele haridusministri-le ning olen kindel, et mitte asjata.

Eraldatus on mõnele vajalik

Keskerakond tahab endiselt öelda, et kokku pole lepitud edasimineku. Jaak Aab igatahes kirjutas sellest artikli. Kindluse mõttes igaks juhaks venekeelses lehte. Vaidlus, arvan siiski, on tegelikult tänaseks juba läbi. Ainus koht, kus see loeb, on laste ja vanemate südames. Isegi kui me ei tea, kuidas tulevik täpselt välja näeb, seisneb see lasteaiast alustades ühtse ja kvaliteetse riigikeelse hariduse andmises lastele. Hea keeleoskuse eesmärk ei ole võtta kelleltki tema emakeelt ja identiteeti, vaid anda talle võimalused paremaks.

Nüüd eraldabki inimesi sel teel vaid üks ahelik. Seal seisavad rohelises, ristikee-

nalehte kandvad tegelased, kes räägivad, et tuleb hoida eraldi, mitte kokku. Jättes ütlema, et see eraldatus on neile vajalik, sest ühendatus informatsioonile ei sobi. Maailm liigub edasi, mitte tagasi. Isegi kui seda väga tahta.

Kui 30 aasta pärast tagasi vaatame, on seegi üks läbitud etapp Eesti ajaloo. Võin kihla vedada, et hariduses jäävad peale lapsed ja vanemad. Antropoloogiliselt on siiski huvitav, kui kaua veel soovib Keskerakond olla ajaloo valel poolel ja kas see võiks lõppeda koos ainuvõimu ammendumisega pealinnas?

Reformierakond

PAREMINI HOITUD EESTI

MAAELU

Urmas Kruuse
maaeluminister

Kodu maale – aitame kaasa, kui turg tõrgub

kordades väärtuslikum ja selle müük käib kiiresti.

Ehk siis meil on omajagu inimesi, kes tahaksid minna maale elama, aga nad ei saa kinnisvara ostuks finantseeringut või on kinnisvara nii kehvasti seisus, et selle remonti ei taha keegi finantseerida. Olukorda võimendab asjaolu, et arendajatel pole motivatsiooni pakkuda maal kaas- aegseid eluasemeid või ärikinnisvara ei üüris ega müümiseks. Samuti on hoonete rekonstrueerimiseks antud toetust ja sooduslaenu peamiselt linnades. Nii vaadates asub suurem osa Eesti territooriumist turutõrkepiirkonnas.

Koroona-pandeemiaga käiski krõks, maal elamine oli taas muutunud oluliseks.

Tekkinud olukorra põhjustas Eestis eelmise sajandi 50ndail alanud linnastumine. See kõik on olnud paratamatu suundumus, oleme alateadlikult ka ise sellele kaasa aidanud. Vahepeal tekkinud eemaldumine ja osavõtmatuse nende väärtuste suhtes, mida pakkusid ja kehastasid maavanaemad ja maavanaisad, polnudki nii haruldane. Samas on paljude linnainimeste juured maal ning mingil eluperioo-

dil muutub see teadmine taas oluliseks. Maale elama kolimise huvi kasvu oleme näinud juba viimased viis-kuus aastat, pöördeliselt mõjutas seda aga koroona-pandeemia algus. Meeldis see või mitte, aga paljud eeslinnist kaugemal töötavad inimesed pidid liikuma kodukontoritesse, mis tihtipeale asusidki linnast väljas, maal. Kus oli rahulik ja turvalisem, kus ei mõjunud kuudepikkuselt ahistavalt neli seinu, vaid sai päris vabalt väljas liikuda. Piltlikult öeldes käiski krõks, maal elamine oli taas muutunud oluliseks.

Vaadates, mis viib inimese maale elama ja hoiab teda maal, saame eristada kolme tähtsat tegurit: need on elukeskkond, elukoht ning töökoht. Transpordivõimalused koos hooldatud teedega ning teenuste võrk on ka kahtlemata sama olulised, kuid mitte nii määravad selle valiku tegemisel. Katus peab olema pea kohal, see on elementaarne. Kui on loodud kaugtöö võimalus – või mis veelgi parem, oma ettevõtte – ning soov maale asuda püsib, tuleb ostmiseks leida sobiv kinnisvara või ehituseks maalapp. Siin hakkabki turg tõrkuma, laenu võtmine selleks on keeruline.

Maaeluministerium esitas valitsusele ettepanekud maale elama asumist soodustava programmi väljatöötamiseks ja elluviimiseks. Idee on selles, et Maaelu Edendamise Sihtasutus (MES) hakkaks koostöös pankadega andma kaaslaenu esialgu kahes Eesti piirkonnas: Põlva-, Võru- ja Valgamaal ning Ida-Virumaal. Sihtpiirkonnad on kuni 1000 elanikuga asustusüksused, mis tagab katseprojekti rakendamise eelkõige maapiirkonnas.

Kui katseprojekt on edukas, saame seda laiendada üle Eesti.

Projekti piirkonna leidmiseks analüüsime rahvastiku- ja majandusnäitajaid ning piirkonna kinnisvaraturu hinnastatistikat. Samuti arvestasime asjaoluga, et piirkonnas peab olema nõudlus kodu soetamiseks, piisav kinnisvara turuaktiivsus ja ka arvestatav elanike hulk. Sihtpiirkonna piiritlemine annab võimaluse analüüsida ja hinnata projekti mõju ning tulevikus toetusmeedet täiendada.

Projekti eduks on vältimatu, et erinevad ametkonnad ühiselt pilgu maale suunaks ja maale kodu rajamiseks toetavaid meetmeid kõrvale pakuks.

Katseprojekti elluviimiseks on planeeritud MES-i omakapitalist vahendeid viie miljoni euro ulatuses ning MES-il on valmisolek sellega alustada juba tänavu. Veel kord täpsustades: kui pank on hajaasustuse piirkonda valmis laenama 50% kinnisvara hinnast, siis MES on valmis juurde laenama veel 40% ja omafinantseeringuks jääks 10%. Loomulikult hindaks ka MES laenuaotleja laenukõlblikkust ja võtaks kinnisvarale teise järgu hüpoteegi, kuid sellega oleks koduhuvilisele loodud paindlik võimalus takistuste ületamiseks finantseerimise leidmisel.

Kodu ostmise või rajamise on pere jaoks tähtis ja kaalutletud otsus, mida tehakse üks-kaks korda elu jooksul. Nii on ka kodu rajamisega maale. Raske uskuda, et pankade finantsstabiilsust mõjutaks maale kolimiseks antavate laenude mõningane kasv. Pigem tekiks rohkem tasakaalu, kui kinnisvaramulli tekkimise surve linnades väheneks. On selge, et kuni praegune turutõrge püsib, peab riik sellele turul tasakaalu otsima.

Maapiirkonnas on peamised probleemid kinnisvara madal turuväärtus ja sellest tingitud täiendavate lisatagatiste nõuded, mistõttu on pangast piisava laenusumma saamine keeruline. Samuti tuleb arvestada asjaoluga, et mida kaugemal keskusest kinnisvara asub, seda keerulisemaks ka laenu saamine muutub. Suuremates linnades asub kinnisvara on

Vali Reformierakond, vali paremini hoitud Eesti!

Erkki Keldo
Reformierakonna peasekretär

Võitleme kõik juba teist aastat koroonakriisi ja sellega kaasneva väsimusega. Pinget ja teadmatust on olnud neis päevades palju, kuid sellele vaatamata oleme hoidnud kokku ja püsinud lootusrikkad. Teame, et tasakaaluka ja väärrika riigijuhtimisega saab Eestit ja meie inimesi paremini hoida ning kui liigume õigel kursil kindlalt edasi, leiame üheskoos tee kriisist välja.

Raskel ajal on suur abi märkamisest ja toetamisest. Pöörame tähelepanu nähtamatutele ohvritele, kes on ses kriisis enim kannatada saanud, olgu need lapsed ja eakad, pered ja kogukonnad, töötajad või ettevõtjad. Kui märkame üksteise muresid ning haarame kinni tarkadest lahendustest, muutub Eesti ühtsemaks ja tugevamaks. Nii saame hoida kõike seda, mis igaühele kallis: eesti keelt ja kultuuri, meie puhast loodust ja elukeskkonda, meie lapsi ja vanavanemaid. Meie kodumaad. Eesti head mainet ning suhteid oma liitlastega, mis läbi on Eesti ja tema tulevik kindlalt kaitstud ja hoitud.

Seda väärtuslikku ja hindamatut südames hoides tahame samal ajal oma väikeriigiga edasi liikuda. Eesti on avatud ja innovaatiline paik, mis ei tardu praegusesse, vaid vaatab lootusrikkalt tulevikku. Tulevikku, kus meie armas Eesti – pealt näha väike, aga sisult suur – on rohe- ja digipöörde eestvedaja terves maailmas. Tulevikku, kus kõigile lastele pakutakse ühtset eestikeelset haridust, kus iga eestimaalane saab kvaliteetset arstiabi ja peredele on tagatud kindlustunne. Kus on kutsuv elukeskkond uuteks algatusteks ja julgeteks ettevõtmisteks.

Jeldatud väärtustele. Pakume valla- ja linnaelanikele väarikat ja kaasavat valitsemist ning avatud ühiskonda. Meid innustavad kogukonnad, kus areng ja innovatsioon on au sees. Kogukonnad, kus puhas loodus ja elukeskkond on väärtus, mida saab nautida iga eestimaalane.

tarkuse noorte julguse ja otsustavusega, saame Eestit paremini hoida. Nii on märgatud ja toetatud iga Eesti inimene ja valdkond, iga küla, vald ja linn, olgu suur või väike. Hoiame igaüht, kes meie kõrval – sellest saab alguse paremini hoitud Eesti. Eesti väärub seda, sest Eesti väärub ainult parimat.

Kanname endas nii traditsioone kui ka tegetsemisindu. Kombineerides vanemate

Reformierakond hoiab Eestis valitsusvastutust 28 omavalitsuses ja meil on 32 linnapead, vallavanemat ja volikogu esimeest, kes igapäevaselt töötavad selle nimel, et elu üle terve Eesti edasi areneks. Meie seas on nii pikaajalise omavalitsusjuhi kogemusega inimesi kui ka uusi tuleviku tegijaid. Reformierakonna tugevus on ühtne meeskond ja väärtused ning suur teotaha meie riiki igas Eestimaa nurgas päriselt paremaks paigaks muuta.

Seekordsetel valimistel küsime Eesti inimestelt mandaati just eelnevalt kir-

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimised 2021

E-VALIMISED:

11. oktoober kell 9.00 kuni
16. oktoober kell 20.00
www.valimised.ee

EELVALIMISED:

keskuste jaoskondades 11.–14. oktoober
ja kõigis jaoskondades 15.–16. oktoober
kell 12.00–20.00

VALIMISPÄEV, 17. OKTOOBER:

hääletamine kõigis jaoskondades
kell 9.00–20.00

AIN OTS 4154 111 012	„... and Jerry”	Kinnitab reeglit	Kitsas tee	Muusik	Aj lään Lähis-Ide maades keskjal	Reformierakonna Tallinna linnapea kandidaat, eesn-ga	Nööri- materjal	On siis?	Naise- nimi	Ante- meri- diem	Ristsõna- ajakiri	Elu- viis	
Terav ots						Orava lemmikvärv Aga meie							
Reformi- erakonna sümbol- loom					Torustiku osa Aur ingl k			Siiglane					
Viljandi linnapea, eesn-ga										Lennuki- mark Linn Jaapanis			
	Naat- rium Linn Eestis			Elektri- relv Kindlustus- selt				Tigu ingl k Orava lemmiktoit					
Tugev ja nõrk täht			Auto- mark Ilu- kirurg			Optika- teadlane Isiku- tunnus					Kirja- nik	Ühe- sugused tähed	... Gib- son
Amper	Mõtlev kehaosa Aj valit- seja ürik				Kae- näe Inna Uit			Islami vaimulik Võhu- mööök					Tsent- ner
							Väljen- dus- rikas					Vee olek	
Sõja- jumal					Liiklus- nähtus Läti male- kuulsus			Kategoo- ria lüh Kartuli- konks					Ripp- lukk Omaette lugu
	Liha ingl k Auto- loks				Ilu- taim Palju kaaluv				Kreeka täht Mööbli- pood Tallinnas			Rooma 2 Auto- osa	Albaania raha Viga, ekse
Venemaa tipp- domeen		... Cha- gall Kalevi- poia koer			Rooma 1053 End dirigent				Korv- pallur Kaunis				Sina Täht ingl k
Volga lisajõgi				Hea- südamik Maali- kunstnik				Vähene Siug				Pistik kõnek Isemajan- dav Eesti	
Hispaania maali- kunstnik					Sorakil Tina				Riietus- ese Muu- seas			Taime oga Mi- bemoll	
Tartu linnapea, eesn-ga								Lehma- tere			Naise abikaasa		Jood
	Väga vana					Üks suur susin							Ühe- sugused tähed
									Lämbe			Aus	

Foto: Jürgen Randma

Ristsõna lahendusi ootame meiliaadressile ristsona@reform.ee. Õigesti vastanute hulgast loosime välja kokku 5 õnnelikku, kes saavad auhinnaks Reformierakonna vihmavarju. Võitjad selguvad 30.06, 31.07, 31.08, 30.09 ja 31.10. Võitjatega võtame otse ühendust.